
UDDANNELSE **2**

Det Europæiske Teknologiiinstitut: Flagskibet søsættes i 2008	2
OECD undersøger skoleledelse	3
Effektivitet og lige muligheder	5
EQF – en europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring	8
Det europæiske kvalitetscharter for mobilitet	9

ARBEJDSMARKED **10**

Hård kamp om revision af Arbejdstidsdirektivet	10
Servicedirektivet nær vedtagelse	11
EF-Domstolen: OK at betale lavere løn til ansatte som tager forældreorlov	12
Parlamentet vedtager rapport om Forsyningspligtydelser	12

UDDANNELSE

Det Europæiske Teknologiiinstitut: Flagskibet søsættes i 2008

Den 18. oktober 2006 udkom Europa-Kommissionens nye forslag om etableringen af Barrosos personlige prestigeprojekt, Det Europæiske Teknologiiinstitut (EIT). Det nye forslag lægger sig i høj grad op ad forslaget fra juni, men kommer dog med afklaring på væsentlige spørgsmål, såsom det retslige og finansielle grundlag, samt EITs konkrete struktur. Se [EUpdate nr 3](#) for baggrundsinformationer om EIT.

Forslaget er gennemsyret af den øjeblikkelige forståelse i EU af det europæiske efterslæb på forskningsområdet. Nemlig at dette skyldes den såkaldte 'innovationskløft', og at løsningen er at styrke samarbejdet mellem erhvervslivet, forskningen og uddannelsesverdenen. I EITs formålsparagraf står da også at: *"formålet med er EIT er at bidrage til erhvervslivets konkurrencedygtighed ved at styrke medlemsstaternes og fællesskabets innovative kapacitet."*¹

Da placeringen af EIT er et potentielt højspændt politisk emne, som rigeligt ville kunne skabe problemer nok til at kaste grus i maskineriet, har Kommissionen, i stedet for en stor central institution, foreslået et virtuelt netværk af såkaldte 'Videns- og Innovationssamfund'. Disse samfund skal bestå af samarbejder mellem erhvervslivet, forskningscentre og uddannelsesinstitutioner, og det er her EITs egentlige aktivitet skal foregå. Planen er, at EIT skal oprettes i år 2008, og at man gradvist vil øge antallet af Videns- og Innovationssamfund indtil år 2013, hvor man forestiller sig, at der vil findes seks sådanne samarbejder.

Økonomi og jura

EIT forslås vedtaget som en forordning (den mest bindende retsakt i EU-arsenalet) under artikel 157 for industri. Dette er noget overraskende, da man skulle mene, at emnet mere naturligt hørte hjemme under artikel 149 om uddannelse. Imidlertid slår artikel 149 fast, at EU kun har supplerende kompetence på uddannelsesområdet og giver derfor ikke EU de nødvendige beføjelser til at etablere og drive en institution som EIT. At forslaget fremlægges under artikel 157 betyder, at det kommer ind under den fælles beslutningsprocedure, og at parlamentet derfor får et ord indført. Det skal blive spændende at se, hvad parlamentet har at sige til denne juridiske konstruktion og til det finansielle grundlag.

Da hverken medlemslandene eller erhvervslivet har villet forpligte sig til investeringer i EIT, har Kommissionen været nødsaget til at finde pengene i EUs budget. Det vil den gøre ved at bruge en såkaldt 'uudnyttet budgetmargin' under afsnittet om 'konkurrencedygtighed for vækst og beskæftigelse', og igennem EUs programmer og strukturfondene.

Til parlamentsmødet d.12. oktober, hvor Kommissær Jan Figel præsenterede forslaget, blev han spurgt, hvorvidt man ville bruge pengene fra netop disse programmer og kom med den noget kryptiske udtalelse, at 'nej, det ville man ikke, men det var jo klart, at EIT var en oplagt modtager af penge derfra.' Det viser sig, at det betyder, at man ikke direkte vil tage pengene fra programmerne, men forestiller sig, at Videns- og Innovationssamfundene skal søge penge derfra. Kommissionen

¹ DLI oversættelse, COM(2006) 604 Final, pg 14

skriver, at man ikke vil diskriminere positivt til fordel for EIT, men budgetterer immervæk med 1,5 milliarder euro fra programmerne til finansieringen af EIT.

Da budgetposten 'konkurrencedygtighed for vækst og beskæftigelse' samtidig dækker over EUs forskningsprogrammer, er der i høj grad tale om, at man vil finansiere EIT med penge, der ellers skulle være tilgået det europæiske forskningsmiljø. Man vil så at sige fodre hunden med dens egen hale. De europæiske universiteters sammenslutning er da heller ikke udelt begejstrede over forslaget.

Patenter og uddannelse

Den store fokus på inddragelsen af erhvervslivet i Videns- og Innovationssamfundene betyder, at man i udvælgelsen af dem vil fokusere på samarbejder, der stræber mod forskning, som er let omsættelig for virksomheder. I praksis betyder dette, at patenter og andre intellektuelle ejendomsrettigheder får en central placering, hvilket er særlig bemærkelsesværdigt i betragtning af, at dette er et politisk højspændt område, på hvilket der stadig foregår en endnu uafklaret politisk kamp i Europa-Parlamentet og Kommissionen imellem modstandere og tilhængere af et europæisk enhedspatent.

Samtidig betyder det, at uddannelserne i EIT vil have et stærkt iværksætterelement i sig.

Hele forslaget kan læses [her](#).

31. oktober 2006/el

OECD undersøger skoleledelse

OECD er på vej med en stor undersøgelse om skoleledelse. Undersøgelsen, som skal komplementere de andre OECD-undersøgelser PISA, ADRET og TALIS, skal gennemføres i to dele; en analytisk del bestående af baggrundsrapporter fra de deltagende lande og en casestudiedel. Det diskuteres i øjeblikket på OECD-niveau at koble resultaterne af undersøgelsen direkte med resultaterne fra PISA. Undersøgelsen forventes at udkomme primo 2008.

Iværksættelsen af undersøgelsen skal ses i lyset af en stigende erkendelse af, at skoleledelse har en meget stor betydning for hele skolens liv og dagligdag. Først og fremmest i forhold til lærernes muligheder for at agere professionelt i undervisningen, men – muligvis – også for elevernes udbytte af undervisningen. Det er bl.a. disse forhold undersøgelsen vil rette sig mod. Undersøgelsen vil også forsøge at kaste lys over rekruttering af og uddannelsesstilbud til skolelederne. Billedet er her meget broget. Som hovedregel har skoleledere i OECD-landene ikke modtaget nogen form for formel uddannelse før ansættelse, og tilbud om efteruddannelse er også af meget varierende art og længde – og det gælder også for mulighederne for LLL.

I tolkningerne af PISA-resultaterne mener OECD at kunne spore en sammenhæng mellem skoleledelse og elevernes resultater. Bl.a. hævder Andreas Schleicher, at en høj grad af autonomi for den enkelte skoleleder giver gode resultater.

I de fleste OECD lande er der overvejelser over, hvor og hvordan skolelederne skal rekrutteres – bl.a. om det er af betydning om skoleledelsen selv har underviserbaggrund, ligesom det diskuteres,

om skoleledere skal kunne dokumentere formel lederuddannelse før ansættelse. OECD vil med undersøgelsen forsøge at kortlægge hvilke politiske og uddannelsesmæssige initiativer, der er taget i medlemslandene. Bl.a. for at give mulighed for erfaringsudveksling og ikke mindst at undersøge, om der kan udpeges "effektive" modeller for god skolelederuddannelse. Undersøgelsen skal løbe i to spor: Et spor som baseres på deltagerlandenes egne rapporteringer og et andet spor, som baseres på case-studies. På europæisk plan vil lærerorganisationerne forsøge at skaffe mest mulig viden om de forskerhold, der udpeges til at gennemføre studiebesøgene.

Der er i øjeblikket 22 lande² tilmeldt undersøgelsen, herunder Danmark, som hver især skal udarbejde en national baggrundsrapport. Rapporterne skal danne basis for den analytiske del. Det ser i øjeblikket ud til, at OECD har tænkt sig at udvælge institutioner i England og Sverige, muligvis New Zealand, som emner for casestudiedelen. Dette er interessant, da valget af cases kan gå hen og få stor betydning for undersøgelsens fokus. Her er det måske værd at bemærke, at New Zealand har en høj grad af privatisering, Sverige har resultatløn og England sit testsystem.

Det bør bemærkes, at det på OECD-niveau diskuteres at sammenkoble data fra PISA med resultaterne fra school leadership activity. DLI anser det for meget sandsynligt at denne kobling foretages. Som en kommentar til hele projektet tilføjes, at OECD også her har indkredsning af "effectiveness" som er en underliggende hensigt bag undersøgelsen. OECD "skylder" stadig Lærerorganisationerne en definition af ordet.

31. oktober 2006/el

² Australien, Belgien (Flandern), Belgien (Vallonien), Chile, Danmark, England, Finland, Frankrig, Holland, Irland, Israel, Korea, New Zealand, Nordirland, Norge, Portugal, Skotland, Slovenien, Spanien, Sverige, Ungarn, Østrig.

Effektivitet og lige muligheder

Den 8. september udkom Kommissionens Meddelelse *Effektivitet og lige muligheder for alle i de Europæiske uddannelsessystemer* (KOM(2006) 481). Meddelelsen ligger i forlængelse af konklusionerne fra Det Europæiske Råds Forårsmøde i 2006, hvor emnet om effektivitet og lighed³ blev sat på dagsordenen, og Rådet bad Kommissionen om at udarbejde oplæg om emnet. I meddelelsen fremlægger Kommissionen sit bud på, hvordan man mest effektivt bekæmper ulighed i de europæiske uddannelsessystemer. Meddelelsen har fem hovedpointer:

1. *Medlemsstaterne bør udvikle en decideret evalueringskultur*
2. *Medlemsstaterne bør investere mere i førskoleundervisning*
3. *Uddannelsessystemer, hvor eleverne niveaudeles i en tidlig alder (tracking), øger den virkning, som den socioøkonomiske baggrund i forvejen har på den enkeltes uddannelsesniveau*
4. *Gratis adgang til højere uddannelse er ikke nogen garanti for lige muligheder for alle*
5. *Medlemsstaterne bør udvikle gennemskuelige og alsidige studieforløb hele vejen gennem erhvervsuddannelsessystemet og frem til videre læring og beskæftigelse.*

DLI naturligvis tilslutte sig inddragelsen af et lighedsperspektiv i den europæiske uddannelsespolitiske dagsorden. Lige adgang til uddannelse for alle er en af forudsætningerne for et velfungerende, moderne velfærdssamfund. En diskussion om, hvordan uddannelsessystemerne i Europa kan medvirke til effektivt at bekæmpe ulighed, er derfor et velkomment bidrag til debatten. Imidlertid må DLI tage skarp afstand fra Kommissionens overordnede synsvinkel på lighedsproblematikken, som tilsyneladende næsten udelukkende bygger på en "human capital" tilgang. Denne tilgang er især meget synlig i det medfølgende arbejdsdokument fra Kommissionen (SEC(2006) 1096). Argumentationen for investering i fx tidlig indsats bygger udelukkende på "det største økonomiske afkast", hvorimod politiske eller sociale argumenter om at forebygge udstødelse og dårlige livsvilkår er forbløffende fraværende.

Evalueringskulturen

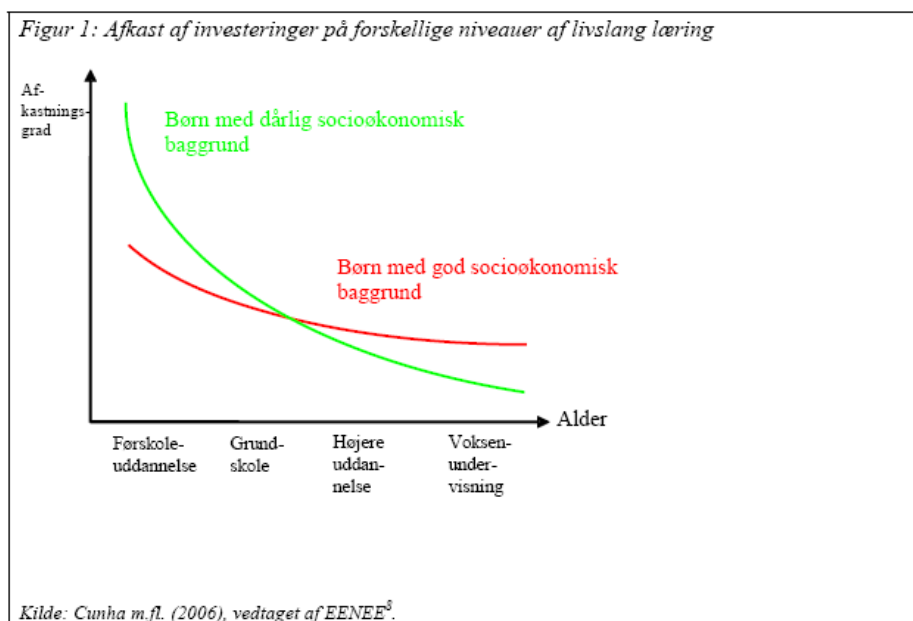
I meddelelsen understreges det, at uddannelse er en god investering for samfundet og anfører forskellige beregninger på, hvad det koster samfundet (i form af uudnyttet potentiale og højere kriminalitet), at unge ikke gennemfører deres uddannelser. Meddelelsen fremfører, at disse resultater kun viser sig i det lange løb, og at det tager lang tid før uddannelsesmæssige investeringer giver afkast. Derfor mener Kommissionen, at man skal give medlemsstaterne mulighed for langsigtet planlægning, og at dette gøres bedst ved at opbygge "passende strukturer til at udarbejde og give adgang til relevant forskning, en statistisk infrastruktur, der gør det muligt at indsamle de nødvendige data, samt mekanismer til at vurdere udviklingen, efterhånden som politikkerne gennemføres."

³ I meddelelsen defineres 'lige muligheder' som: "i hvilket omfang borgerne kan drage fordel af uddannelse i form af muligheder, adgang, behandling [treatment] og resultater. Systemer, der giver lige muligheder for alle, sikrer, at uddannelsesresultaterne er uafhængige af den socioøkonomiske baggrund og af andre faktorer".³ (KOM(2006) 481 endelig, pg 2)

'Effektivitet' defineres som "forholdet mellem input og output i en given proces. Systemer betragtes som effektive, når input giver et maksimalt output. Den relative effektivitet inden for uddannelsessystemer måles som regel på grundlag af test- og eksamensresultater, mens deres effektivitet i forhold til samfundet i bredere forstand og økonomien måles på grundlag af det personlige og samfundsmæssige afkast." (IBID)

Førskoleundervisning

I tråd med Meddelelsens generelt økonomiske tilgang til uddannelsespolitik anføres det, at førskoleundervisningen giver ”det højeste afkast i løbet af det samlede livslange læringsforløb, især for de dårligst stillede, og resultaterne af denne investering forstærkes fra år til år.” Det fremføres, at den bedste investering fokuserer på en tidlig indsats hos de svage grupper, og at ”Manglen på investeringer i tidlig læring fører til betydelige omkostninger senere i livet, hvilket er mindre omkostnings-effektivt og skyldes øgede omkostninger i forbindelse med kriminalitet, sundhed, arbejdsløshed og andre sociale politikker.”

Kommissionen beskæftiger sig således alene med de økonomiske konsekvenser af lighedsproblematikken, og forholder sig ikke til de menneskelige og sociale omkostninger ved fraværet af en tidlig indsats.

Tidlig niveaudeling

Kommissionen skelner i sin definition af tidlig niveaudeling mellem ’tracking’, hvor børn deles på forskellige skoler efter deres faglige niveau, og ’streaming’, hvor curriculum skræddersys efter elevernes evner på den enkelte skole. Her anfører Kommissionen, at: ”Uddannelsessystemer, hvor der sker tidlig niveaudeling (tracking) af eleverne, forstærker de eksisterende forskelle i uddannelsesniveau på grund af social baggrund, og de fører således til endnu større ulighed mellem de forskellige elevers og skolars resultater.” Og videre at ”Tidlig niveaudeling har især negative virkninger på uddannelsesniveauet for dårligt stillede børn.

I forlængelse af konklusioner fra PISA-undersøgelsen, understreger Kommissionen, at selvforvaltning på uddannelsesinstitutionerne i nogle tilfælde kan være gavnlige. Særligt hvis den akkompagneres af kontrolsystemer til at sikre lige muligheder for alle.

Brugerbetaling på højere uddannelser

Meddelelsen fra Kommissionen hævder, at gratis adgang til de højere uddannelser i praksis øger ulighed, bortset fra i samfund med meget progressive skattesystemer. Dette baserer Kommissionen på en argumentation om, at da langt hovedparten af de studerende på de videregående uddannelser

rekrutteres fra de mellemste og højeste socioøkonomiske samfundslag, fungerer gratis adgang til universitære uddannelser i praksis som en omvendt samfundsmæssig omfordeling, da alle jo er med til at betale for at uddannelserne via skattebilletten.

Meddelelsen anbefaler derfor studieafgifter kombineret med finansielle ledsageforanstaltninger for de dårligst stillede, samtidig med at der gøres en indsats for at oplyse særligt de dårligst stillede grupper om mulighederne for videreuddannelse. Det anføres videre, at ”*Forskningsresultaterne viser ligeledes, at studieafgiftens markedseffekt kan forbedre kvaliteten af universiteternes undervisning og forvaltning samt øge de studerendes motivation*” Meddelelsen understreger, at der endnu ikke foreligger pålidelige data om effekten af studieafgift i de lande, der har indført det. Imidlertid beretter kolleger fra lærerorganisationerne i UK, at de engelske studieafgifter har betydet stort fald blandt de ’svage’ studerende.

Lærerorganisationerne og store dele af fagbevægelsen på europæisk plan har taget skarp afstand fra argumentationens logik; ingen forstår, hvordan Kommissionen kan hævde at *brugerbetaling* vil skabe *større* lighed. Såvel Statsministeriet som Videnskabsministeriet har erklæret at: ”*Danmark ingen planer har om at indføre yderligere brugerbetaling*”, men at man gerne ser en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne.⁴

Erhvervsuddannelserne

Kommissionen anbefaler, at man indretter voksen og erhvervsuddannelserne på en måde, så de er målrettet erhvervslivets behov, og at man bør udvikle gennemskuelige og fleksible linjer gennem hele systemet, således at man kan undgå blindgyder og de studerende dermed kan få adgang til højere uddannelser. Lærerorganisationerne har også her erklæret sig uenige med Kommissionen; erhvervsuddannelserne skal fortsat indeholde elementer af almen (ud)dannelse.

Høring

Meddelelsen skal behandles på Rådsmødet (uddannelse) den 13-14/11, hvor det forventes at Rådet vil vedtage en resolution på området. Det må formodes, at den vil få betydning for de prioriteringer medlemsstaterne foretager frem til 2010. Det finske formandskab arrangerede endvidere en konference om effektivitet og lige muligheder d. 28-29. september, hvor DLI var repræsenteret gennem ETUCE

DLI har afgivet høringssvar til undervisningsministeriet den 10. oktober 2006. I Høringssvaret roser DLI inddragelsen af et lighedsperspektiv i uddannelsesdebatten, men stiller sig stærkt kritisk overfor de fleste af Kommissionens konkrete forslag. Høringssvaret kan ses [her](#).

Kommissionens meddelelse, som er 12 sider lang, kan ses [her](#):

2. oktober 2006/el

⁴ Kommenteret dagsorden til møde i Rådet (Uddannelse, ungdom, kultur) den 13-14. november 2006, pg 18

EQF – en europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring

Som et led i at styrke Lissabon processen fremsatte Kommissionen et forslag om oprettelsen af en fælles europæisk referenceramme EQF i 2005. Forslaget har været gennem en omfattende høringsprocedure, og Kommissionen har nu fremsat et endeligt forslag på baggrund af høringen. Formålet med EQF er at øge sammenligneligheden af arbejdsstyrkens kvalifikationer. EQF skal spille sammen med det Europæiske CV (Europass) og de europæiske systemer for meritoverførsel på universiteter og i erhvervsuddannelser (ECTS og ECVET) således, at EQF'en bliver den overordnede ramme disse skal passes ind i.

Forslaget fremlægges under den fælles beslutningsprocedure og involverer potentielt hele det europæiske økonomiske samarbejdsområde (EØS⁵), som omfatter EU-landene samt Norge, Island og Liechtenstein. DLI har afgivet høringssvar om EQF til EU-specialudvalget den 10. oktober 2006. Høringssvaret, hvori DLI støtter idéen om en EQF, men stiller sig tvivlende overfor muligheden for at udføre den i praksis, kan ses [her](#). Forslaget er sat på dagsordenen til ministerrådsmødet (uddannelse) i november.

EQF

EQF kan ses som et bidrag til at gøre den europæiske arbejdsstyrke mere mobil, ved at skabe en ramme, som kan indbefatte alle former for uddannelse og læring i de europæiske samfund. Det er således meningen, at en italiensk arbejdsgiver, som f.eks. ansætter en finsk håndværker, skal kunne benytte EQF'en til at gennemskue, hvilket kvalifikationsniveau den pågældende arbejdstager har. Hovedsynspunktet er, at forudsætningen for bedre at kunne inkludere hele spektret af uddannelser, og samtidig kunne kreditere uformel læring opnået fx gennem arbejdserfaring, er, at referencerammen skal vurdere output frem for input – ”learning outcome”. Det vil sige, at EQF, i modsætning til eksempelvis ECTS, hvor vurderingen beror på, hvor mange kurser og semestre en kandidat har gennemgået, har til formål at vurdere *resultaterne* af et uddannelsesforløb. Hvilke kompetencer har den studerende erhvervet sig gennem sit studieforløb?

EQF opstiller i skematisk form tre forskellige typer af læringsresultater og otte forskellige niveauer indenfor disse. Hvis medlemslandene ønsker at deltage i samarbejdet, skal de, inden år 2009, udarbejde egne nationale kvalifikationssystemer, hvori formelle og uformelle læringsresultater skal indpasses. Hensigten er, at de nationale kvalifikationssystemer skal kunne oversættes direkte til den europæiske referenceramme.

Høringen om EQF'en

Forslaget er udarbejdet på baggrund af et arbejdsdokument fra Kommissionen, som var til høring i anden halvdel af 2005. Undervisningsministeriet foretog endvidere en høring på nationalt niveau, og forslaget har også været til høring i Europaparlamentet. Kommissionen fik i forbindelse med høringen mere end 120 tilbagemeldinger fra forskellige interessegrupper. DLI's høringssvar indgik dels i høringssvaret fra Undervisningsministeriet til Kommissionen, dels i ETUCE's høringssvar.

Generelt blev der i høringssvarene givet udtryk for tilfredshed med ideen om EQF, men der blev samtidig fremsat massiv kritik af det konkrete forslag. Kommissionen har taget en del af kritikken til efterretning, og forslaget fremstår nu mindre kompliceret og mindre ambitiøst, end det oprindeligt

⁵ EØS er en vidtrækkende associeringsaftale, som viderefører de frihandelsaftaler, som fandtes mellem EF og EFTA

ge udkast. Det er imidlertid stadig kompliceret nok til, at det kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt det kan virke i praksis.

EQF opererer med en meget 'akademisk' opfattelse af læringsresultater, som gør det svært at se, hvordan eksempelvis de erhvervsfaglige uddannelser skal kunne indordnes i hierarkiet på en måde, som giver kredit for de kompetencer uddannelserne giver. Et andet kritikpunkt, der ikke er taget højde for i forslaget, er, at den enkelte arbejdstager stadig ikke kan besidde kompetencer på *forskellige* læringsniveauer i de forskellige kategorier.

Afslutningsvis må det konstateres, at referencerammen, set i en dansk optik, stadig repræsenterer en noget gammeldags opfattelse af, hvad der er væsentlige kompetencer. Management er stadig lig med én leder, der giver ordrer og bestemmer, og samarbejdsevner eller fx ansvar for egen læring indgår ikke i forslaget til EQF.

Hele Kommissionens meddelelse kan ses [her](#). Selve teksten, som ledsages af et forklarende dokument, starter på side 13. Oversigten over læringsresultater og niveauer starter på side 18.

2. november 2006/el

Det europæiske kvalitetscharter for mobilitet

Europaparlamentet har førstebehandlet Europa-Kommissionens forslag til henstilling om oprettelsen af et europæisk kvalitetscharter for mobilitet. Parlamentets ændringsforslag er blevet accepteret af Ministerrådet og forslaget kan nu vedtages. Charteret består af ti retningslinjer for hvordan kvaliteten i et udvekslingsophold kan sikres. Retningslinjerne beskæftiger sig med, hvordan man kan hjælpe den deltagende før, under og efter opholdet, og omhandler emner som adgang til information om opholdet, sproglig- og logistisk støtte, udarbejdelse af læringsplan, praktisk information om rejsemålet (forsikring, skatte- og boligforhold, osv.) og sikring af anerkendelse af erhvervede diplomer.

I parlamentets ændringsforslag opfordres desuden til, at statslige stipendier og/eller lån skal kunne overføres til ansøgerens værtsland (Ændringsforslag nr. 15), ligesom der er nogle afsnit om støtte til handicappede.

Læs Parlamentets ændringsforslag (28 sider) [her](#):

Kommissionens oprindelige forslag (13 sider) findes [her](#):

3. november 2006/el

ARBEJDSMARKED

Hård kamp om revision af Arbejdstidsdirektivet

Processen hen imod en revision af Arbejdstidsdirektivet har stået på i årevis, og er hidtil strandet gang på gang. Det skyldes hovedsageligt uenighed om den såkaldte opt out – muligheden for at fravige direktivets grænse på 48 timers ugentlig arbejdstid. Denne mulighed blev oprindeligt indført af hensyn til Storbritannien, som da også stadig står stærkt på at beholde opt out'en, bakket op af bl.a. en række af de nye medlemslande. Heroverfor står en gruppe af lande med bl.a. Frankrig og Spanien i spidsen, som ønsker opt out'en udfaset. En tredje gruppe af lande ønsker blot fleksibilitet i fastlæggelsen af arbejdstiden.

Et andet vigtigt punkt er den inaktive del af vagttid, som siden SIMAP- og Jaeger-dommene ved EF-Domstolen har skullet betragtes som arbejdstid. Dette har medført store problemer især i medlemslandenes sundhedssystemer og er medvirkende til, at hele 23 medlemslande pt. ikke lever op til det eksisterende direktivs krav.

Fredag den 20. oktober, på et uformelt topmøde i Lahti, Finland, offentliggjorde det finske formandskab sit forslag til en revision af Arbejdstidsdirektivet. Udkastet foreslår bl.a. et kompromis mellem tilhængere og modstandere af opt out'en. Finland foreslår en enten-eller model, hvor medlemsstaterne kan vælge mellem opt out'en eller en forlænget referenceperiode.⁶

- Som udgangspunkt, med mindre andet besluttet på nationalt niveau, indebærer direktivforslaget en øvre grænse på den ugentlige arbejdstid på højst 48 timer om ugen over en referenceperiode på op til 12 måneder
- Dertil kan man på nationalt niveau vælge at give mulighed for at fravige 48-timersreglen gennem individuelle aftaler. I så tilfælde er referenceperioden for 48-timersreglen på op til 6 måneder.
 - For de lønmodtagere som indgår en aftale om opt out fra 48-timersreglen sættes en øvre grænse for arbejdstiden på max. 60 timer om ugen over en referenceperiode på 3 måneder.

Problemet med denne enten-eller model er, set med fagbevægelsens øjne, at incitamentet for at fravælge opt out'en er forsvindende lille, idet en 6 måneders referenceperiode vil give de fleste virksomheder den ønskede fleksibilitet. Dermed udvandes direktivets oprindelige målsætning om at beskytte de europæiske arbejdstagere mod ekstreme arbejdstider.

Andre væsentlige punkter i forslaget er:

- Inaktiv on-call tid skal *ikke* betragtes som arbejdstid, medmindre det fastsættes som sådan i national lovgivning eller kollektive aftaler
- Kompenserende hviletid skal afholdes inden for en "rimelig" periode

⁶ Det vil sige, at der er tale om max. 48 timer om ugen *i gennemsnit* over en periode på 12 måneder. Fra uge til uge kan der således være betydelige variationer i den reelle arbejdstid.

Det finske formandskab foreslår simpelthen at vende de føromtalte SIMAP- og Jaeger-domme fra EF-Domstolen, sådan at inaktiv vagttid *ikke* skal betragtes som arbejdstid. Derudover ændres bestemmelsen om kompenserende hviletid fra at skulle afholdes umiddelbart efter arbejdstidens ophør, til blot at skulle afholdes inden for en "rimelig" periode. Hvad der betragtes som rimeligt er op til de enkelte medlemslande at fastslå.

Alt i alt er forslaget en klar forringelse i forhold til f.eks. Europa-Parlamentets forslag – den skaldte Cercas-rapport. Det finske formandskabs forslag skal diskuteres på et ekstraordinært Rådsmøde for Beskæftigelsesministrene torsdag den 7. november i Bruxelles, hvor Arbejdstidsdirektivet er eneste punkt på dagsordenen. Den danske regering har, med støtte fra Dansk Folkeparti, givet sig selv mandat til at acceptere det nye forslag.

31. oktober 2006/kb

Service direktivet nær vedtagelse

Mandag den 23. oktober stemte Europa-Parlamentets udvalg for det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO) om det direktivudkast, som skal præsenteres for hele Parlamentet på plenarmødet 13.-16. november. Som ventet blev Rådets fælles holdning vedtaget uden ændringer, hvorfor forslaget formentlig vil gå gennem den endelige afstemning uden de store sværdslag.

Ordfører Evelyne Gebhardt (PES, DE) og en række andre medlemmer havde fremsat i alt 43 ændringsforslag, som dog alle blev forkastet. På trods heraf valgte Gebhardt og den socialdemokratiske gruppe at stemme for det endelige forslag, som blev vedtaget med 26 stemmer for, 4 imod og 6 blanke stemmer i IMCO-udvalget.

Kommissær for det Indre Marked Charlie McCreevy gav desuden tilsagn om en deklARATION, som skal klargøre visse aspekter af direktivet, bl.a. at arbejdsret ikke påvirkes. Deklarationen vil blive udarbejdet af Kommissionen inden den endelige afstemning i Europa-Parlamentet. Gebhardt fastholder dog muligheden af, såfremt denne deklARATION skulle vise sig utilstrækkelig, at genfremsætte sine 13 ændringsforslag på plenarsamlingen.

Service direktivet ender således efter al formodning som endnu et mudret EU-kompromis uden den juridiske klarhed om en række emner, som den europæiske fagbevægelse har kæmpet for. Ligeledes er uddannelsesområdet stadig tvivlsomt – hvilke områder er dækket af direktivet og til hvilken grad? Dette vil formentlig blive afgjort i et langt, kompliceret og i bund og grund unødvendigt slagsmål mellem medlemsstaterne, EF-Domstolen og Kommissionen.

DLI har fulgt processen nøje, og har bl.a. henvendt sig til både regering, Folketing og Europa-Parlamentet adskillige gange med henblik på at påvirke direktivteksten. I den følgende tid vil DLI rette henvendelse til de politiske partiers uddannelsespolitiske ordførere, samt søge foretræde for Folketingets Uddannelsesudvalg, for at gøre opmærksom på, at man er i færd med at vedtage et stykke lovgivning, hvis konsekvenser for det danske uddannelsessystem endnu er uoverskuelige.

31. oktober 2006/kb

EF-Domstolen: OK at betale lavere løn til ansatte som tager forældreorlov

Den 3. oktober 2006 afsagde EF-Domstolen dom i den såkaldte Cadman-sag (C-17/05). Den pågældende sag drejer sig om en engelsk kvinde, Bernadette Cadman, som har anlagt sag idet hun tjener ca. 100.000 kr. mindre om året end sine mandlige kolleger – ironisk nok arbejder hun hos UK Health and Safety Executive (HSE), som bl.a. er ansvarlig for at bekæmpe kønsdiskrimination på de engelske arbejdspladser.

HSE anvender et lønsystem som belønner anciennitet, og forklarer den betydelige lønforskel med, at den periode hvori Mrs. Cadman havde taget orlov for at opfostre sine børn, ikke har bidraget til hendes professionelle erfaring. Det er denne praksis som EF-Domstolen nu har sagt god for, ved bl.a. at pålægge den ansatte bevisbyrden for, hvorfor hun skal have lige så meget i løn som sine mandlige ansatte.

Et lønsystem som belønner anciennitet kan være en udmærket måde at opnå et ganske legitimt mål om, at belønne tilegnede erfaringer, som gør den ansatte i stand til at varetage sine opgaver bedre. Problemet er blot, at idet kvinder tager forældreorlov langt hyppigere og i længere perioder end mænd, er en sådan praksis stærkt medvirkende til at opretholde lønforskelle mellem kønnene.

14. oktober 2006/kb

Parlamentet vedtager rapport om Forsyningspligtigheder (SGI)

Efter lang tids seje forhandlinger nåede medlemmerne af Europa-Parlamentets Økonomi- og Valutaudvalg (ECON) den 14. september frem til et kompromis om en betænkning til Europa-Kommissionens Hvidbog om Forsyningspligtigheder (KOM (2004) 374).

I stedet for som håbet at opfordre Kommissionen til at udarbejde et rammedirektiv for SGI, henvises der en række steder til en såkaldt sektoral tilgang (se især art. 14). Denne tilgang indebærer, at man frem for at udvikle en generel juridisk ramme for alle Forsyningspligtigheder indfører sektor-specifikke tiltag om eksempelvis sociale tjenesteydelser, sundhedssektoren osv. Sektortilgangen er tidligere anvendt ved liberaliseringen af de såkaldte netværksindustrier (vand, elektricitet, telekommunikation). Kritikken heraf går blandt andet på, at idet ovennævnte liberaliseringsprocesser var baseret på en række direktiver med forskellige regler, er der skabt betydelig juridisk uklarhed på området. Samtidig går en sektoral tilgang imod tendensen til at integrere offentlige tjenesteydelser, sådan at eksempelvis socialforvaltningens arbejde knyttes tættere sammen med udskrivning fra et hospital.

Betænkningen bærer i sit indhold tydeligt præg af netop at være et kompromis, idet teksten sine steder er temmelig vag og andre steder tydeligt forsøger at gøre indrømmelser til fundamentalt modstridende synspunkter. Som eksempel herpå kan især nævnes rapportens artikel 9, som på samme tid opfordrer Kommissionen til at finde kriterier for sondringen mellem SGI og SGEI, men samtidig fremhæver, at denne distinktion i mange tilfælde er ekstremt vanskelig at foretage.

I tidligere rapporter fra Parlamentet om samme emne var der stærke opfordringer til Kommissionen om at udarbejde et rammedirektiv. At man nu tilsyneladende har vendt sig mod denne tilgang forklares således i fagforeningskredse med, at resultatet formentlig er det bedst mulige givet den nuværende konstellation i Parlamentet. Dette afspejles også af, at der var bred opbakning til betænkningen på tværs af partigrupperne i Parlamentet.

Det mest positive ved betænkningen er således, at den slår fast, at den gældende retstilstand ikke er ønskværdig (art. 10 og 11), samt at eventuelle nye tiltag skal respektere subsidiaritetsprincippet og medlemslandenes ret til selv at definere hvad de anser som Forsyningspligtydelser (art. 13).

Sluttelig bør det understreges, at betænkningen er udarbejdet på Parlamentets eget initiativ, som en kommentar til Kommissionens Hvidbog om emnet, og således ikke forpligter hverken Kommissionen eller Ministerrådet til at fremlægge tiltag på området.

7. oktober 2006/kb

EUpDate udsendes elektronisk til DLI's medlemmer
Redaktionen afsluttet den 3. november 2006